

Seppänen ym.: Ehdotus laiksi liikepankkilain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Keväällä 1989 suuret suomalaiset liikepankit Suomen Yhdyspankki Oy ja Kansallis-Osake-Pankki järjestelivät omaa omistustaan tavalla, jota ammattikielellä kutsutaan sementoinniksi ja betonoinniksi. Siinä yhteydessä ne kaappasivat suoraan tai välillisesti muita yrityksiä. SYP Oy esimerkiksi tuli kaapanneeksi Vakuutusosakeyhtiö Sammon, millä on suuri merkitys tulevan Unitas-finanssitavaratalon synnyssä. Ne myös rahoittivat keinottelua. KOP esimerkiksi rahoitti ruotsalaisen Proventus AB:n kaappausyrityksen Oy Wärtsilä Ab:ssä.

Näissä järjestelyissä SYP Oy käytti omien osakkeidensa ostamiseen Oy Finanssilaitos Ab-nimistä yhtiötä ja KOP Securus Oy -nimistä yhtiötä.

SYP:n bulvaaninaan käyttämän Oy Finanssilaitoksen omistavat SYP Oy, syypiläinen Pomi-Trading Oy sekä syypiläiset vakuutusyhtiöt Eläke-Varma, Teollisuusvakuutus, Yrittäjien Fennia, Kaleva ja Nova. Pomi-Trading Oy kuuluu Pomi-yhtiöihin, joiden pääyhtiötä Pomi Osakeyhtiötä SYP Oy pitää 19,9 %:n muodollisella omistusosuudella konserniinsa kuulumatoman yhtiönä samaan tapaan kuin Finanssilaitostakin.

SYP Oy:n johto osti Vakuutus-Sammon ja omia osakkeitaan Finanssilaitokseen 2,8 miljardilla markalla. Se maksoi maaliskuussa 1989 Sammon osakkeesta 560 markkaa ja SYP:n osakkeesta 56 markkaa kappaleelta. Kesällä 1990 mainittujen osakkeiden arvo pörssissä oli noin 420 markkaa ja noin 23—24 markkaa. Näin Finanssilaitoksen hallussa olleiden osakkeiden arvo aleni yhtiön ensimmäisen tosiasiallisen toimintavuoden aikana 1,2 miljardia markkaa: 2,8 miljardista 1,6 miljardiin. Pörssikurssit eivät ole olennaisesti muuttuneet myöskään yhtiön toisen toimintavuoden aikana, ja Oy Finanssilaitoksen tappioputki jatkuu niin kauan kunnes pörssikurssit nousevat nykyisestään yli kaksinkertaisiksi.

On luultavaa, että SYP:llä on osakassopimukset sekä Oy Finanssilaitoksen että Pomi Oy:n muiden omistajien kanssa siitä, että tappiot eivät tule maksuun sellaisille osapuolille, jotka eivät ole oleet subjekteja Finanssilaitos-järjestelyssä. Epäilemättä nämä osakassopimukset liittyvät niihin järjestelyihin, joiden perusteella osakkeet on ostettu, joihin liittyen Oy Finanssilaitoksen tappiot (sekä arvonalennukset että korkokulut) on rahoitettu ja joiden perusta on Oy Finanssilaitoksen osakepääoman korotus 10 000 markasta 1,35 miljardiin markkaan suunnatulla osakeannilla.

Mainitulla Finanssilaitoksella ei ole omaa henkilökuntaa, ja sitä johdetaan SYP:stä. On mahdollista, että sitä, ja sen lisäksi Pomi-yhtiötä, on käytetty sen pankkilainsäädännössä olevan vaikutusvaltarajoituksen lainvastaiseen kiertämiseen, jonka mukaan pankki ei saa omistaa yli 10 % toisaalta yhteisön koko osake- tai osuuspääomasta ja toisaalta pankin omasta pääomasta.

Osakeyhtiölain (734/78) 7 luvun 1 §:n mukaan ”osakeyhtiö ei saa vastiketta vastaan hankkia eikä ottaa pantiksi omia osakkeitaan eikä emoyhtiönsä osakkeita. Tämän kiellon vastainen sopimus on pätemätön.” Nyt käsillä olevien asioiden tapahtumisen aikana voimassa olleen liikepankkilain (540/69) 4 luvun 30 §:n mukaan taas ”liikepankki ei saa itselleen hankkia omia osakkeitaan eikä ottaa niitä pantiksi”.

On jopa mahdollista, että sekä SYP Oy:n että Kansallis-Osake-Pankin johtokunta on em. Finanssilaitos- ja Securus-järjestelyillä syyllistynyt osakeyhtiölain 7 luvun 1 §:n rikkomiseen ja vuonna 1989 voimassa olleen liikepankkilain 4 luvun 30 §:n rikkomiseen jo lain nykytulkinnan mukaan.

Joka tapauksessa nykyistä liikepankkilakia (1269/90) on tarpeen muuttaa niin, että esitellyn tapaisia suuria omaisuusmassoja, jotka Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin tapauksessa

ovat ajaneet pankin konkurssin partaalle ja jotka SYP:n ja KOP:n tapauksessa edustavat mahdollisesti lain rikkomista tai kiertämistä, ei voida pitää pankkien taseiden ja tuloslaskelmien ulkopuolella. Siis on tarpeen säätää yksiselitteisesti, että vaikka SYP omistaa Oy Finanssilaitoksesta muodollisesti vain 19,9 %, sitä on esimerkiksi osakassopimusten perusteella pidettävä SYP Oy:n tosiasiallisena tytär- tai osakkuusyhtiönä, jonka tulos olisi otettava mukaan SYP Oy:n tilinpäätökseen.

Kansallis-Osake-Pankki omasta puolestaan lienee em. järjestelyissä rikkonut sitä voimassa olleen liikepankkilain 4 luvun 42 §:n määräystä, jonka mukaan ”liikepankki ei saa toiminnassaan pidättää muuta oikeutta asiakkaan liiketoiminnan tuottamaan voittoon kuin mikä sille osakkeen, osuuden tai debentuurin omistajana kuuluu”.

Muun muassa Suomen Kuvalehdessä (viikolla 16/1991) on esitetty, että Kansallis-Osake-Pankki olisi tosiasiallisesti pidättänyt itselleen osuuden niistä tuotoista, joita edellä kuvatuissa omistujajärjestelyissä syntyi SYP Oy:n ostaessa omia osakkeitaan KOP:n rahoittamalta myyjältä.

Sitä varten on osoittautunut välttämättömäksi kirjata samaan lakiin se keinottelun yleiskielto, jota oli ehdotettu eduskunnan pankkivaliokunnan hallituksen lakiesityksestä n:o 242/1989 vp antaman mietinnön vastalauseessa, mutta jota edellinen eduskunta ei hyväksynyt.

Ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

liikepankkilain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun liikepankkilain (1269/90) 1 luvun 2 §:n 2 momentti, ja
lisätään 1 luvun 2 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3, 4 ja 5 momentti siirtyvät 4, 5 ja 6 momentiksi, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Jos liikepankillä on muutoin osakkeiden omistuksen tai sopimuksen perusteella määräämisvalta yhtiössä ja huomattava osuus sen toiminnan tuloksesta, liikepankki on niin ikään emoyhtiö ja jälkimmäinen yhtiö tytäryhtiö.

Liikepankki ei saa käyttää asiakkaidensa varoja toimintaan, jonka avulla häiritään markkinamekanismien vapaata toimintaa liikepankin omien osakkeiden hinnan tai muiden osakeyhtiöiden osakkeiden hinnan muotoutumisessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 7 päivänä toukokuuta 1991

Esko Seppänen

Esko-Juhani Tennilä

Perho-Santala ym.: Ehdotukset laeiksi sairausvakuutuslain 59 §:n 6 momentin ja kansanterveyslain 14 §:n 6 momentin kumoamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan, että sairausvakuutuslain ja kansanterveyslain säännös nuorten ai-

kuisten yksityishammashoidon kuntarahoituksesta kumotaan.

PERUSTELUT

Sairausvakuutus- ja kansanterveyslaki muu-
etiin vuoden 1988 alusta niin, että nuorten
i aikuisten yksityishammashoidon sairausvakuu-
uskorvaukset veloitetaan asuinkunnilta. Ter-
veyskeskusten hammashuolto tuli siten poik-
teuksellisella tavalla kytketyksi sairausvakuu-
uksen rahoitukseen. Tämä ns. kuntarahoitus
/aikeuttaa aikuisten hammashuollon järkevää
tehtävää ja tekee terveyskeskusten hammas-
huollon pitkäjänteisen suunnittelun mahdotto-
naksi.

Kun laki säädettiin, asiaa ei oltu sovittu val-
tion ja kuntien välisissä järjestelyasiakirjaneu-
/otteluissa. Sosiaalivaliokunnan mielestä uuden
periaatteen käyttöönoton ja asian valmistelun
/ajavuuden johdosta oli seurattava uudistuksen
/aikutuksia niin kuntien talouteen kuin ham-
nashuollon järjestämiseen. Valiokunta huo-
nautti, että uudistus saattaa yksipuolistaa kun-
ien omana toimintana järjestettyä hammashuol-
oa ja johtaa kuntien kannalta arvaamattomiin
/aikutuksiin, kun ne eivät voi ennakoida kunta-
aisten käyttäytymistä hammashuoltoon hakeu-
umisen osalta. Korvausjärjestelmä saattaa myös

aiheuttaa tarpeetonta hallintoa ja maksatusta.
Valiokunnan mielestä järjestelmästä saatujen
kokemusten perusteella on tarvittaessa ryhdyttä-
vä toimenpiteisiin epäkohtien korjaamiseksi.

Järjestelmällisen hoidon piiriä on vuosittain
laajennettu. Hoitoon oikeutetut määrittelee val-
tioneuvosto vuosittain budjetin yhteydessä an-
nettavan sosiaali- ja terveydenhuollon viisivuo-
tissuunnitelmassa. Terveyskeskusten talousar-
viota laadittaessa ei ole tiedossa, mitkä uudet
ikäluokat seuraavana vuonna tulevat järjestel-
mällisen hammashuollon piiriin. Kuntarahoi-
tuksen ja resurssien määrittely voi perustua vain
tietoon, mitä valtakunnan aikuishammashuol-
lossa seuraavana talousarviovuotena tapahtuu.
Tämän puutteen vuoksi useiden terveyskeskus-
ten talousarvio on yksityishammashuollon kor-
vausten osalta ylitetty selkeästi. Ongelma on
valtakunnallinen.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

*että Eduskunta hyväksyisi seuraavat la-
kiehdotukset:*